

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

פינחס

(חלק יח — שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת פינחס, (אה"ק) יא"יו תמוז; (בכל העולם) יח"כד תמוז, ה'תשפ"ב (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פינחס ג

342

„דברי ירמי' בן חלקיהו מן הכהנים וגו'“^{2*}.

אמנם ברור הדבר, שהשייכות ביניהם אינה רק בפרט יחיד – שבכל אחד מהם זלזלו בני ישראל, ואשר מטעם זה „צריך הכתוב ליחסו“ – כי אם גם) בכללות התוכן של (עבודת) פינחס ושל (עבודת) ירמי'; אלא ששייכות כללית זו באה לידי ביטוי בגילוי בפרט וענין משותף זה, ולכן נכתב פרט זה (ושייכות זו) בפירוש (בתורה שבעל פה).

ודרוש ביאור – מהי השייכות הכללית בנדון דידן?

ב. עוד צריך להבין את שייכותה של תחילת ההפטרה „דברי ירמי' וגו'“ ל„(תלתא ד)פורענותא“:

בחלקה הראשון של ההפטרה⁶ מסופר כיצד נעשה ירמי' לנביא: „ויהי דבר ה' אלי לאמר בטרם אצרך בכטן ידעתוך גו' נביא לגוים נתתיך“. ועל דברי ירמי' „לא ידעתי דבר כי נער אנכי“, השיב לו הקב"ה: „אל תאמר נער אנכי גו' ראה הפקדתוך גו' על הגוים גו' לנתוש ולנתוץ גו' לבנות ולנטוע“ (ורק לאחר מכן באה הנבואה לגבי החורבן שייגיע „על כל רעתם גו'“ באופן של „מקל שקד“, שמחמת כן, כמובן, הפטרה זו היא בכלל תלתא דפורענותא) –

א. בנוגע להפטרות של „תלתא דפורענותא“ ו„שבועא דנחמתא“ כבר נתבאר כמה וכמה פעמים, שאע"פ שאינן „מענין הפרשיות“ אלא „לפי הזמן ולפי המאורע“^{2*} – מכל מקום, כיון שכל הענינים בתורה הם בתכלית הדיוק, מובן, שגם להפטרות אלו יש שייכות (לא רק לזמן ולמאורע, אלא גם) לפרשיות התורה שקוראים באותו הזמן.

ואמנם מצינו קשר ברור בין הפטרת פרשתנו „דברי ירמי' וגו'“^{2*} (שבתחילתה מסופר³ כיצד נעשה ירמי' לנביא) לפרשת פנחס: איתא במדרש⁴ שהן פינחס והן ירמי' יצאו „ממשפחת נכרי“ – פינחס מ„בת פוטיאל“ וירמי' „מבני בני' של רחב“ – ומפני זה היו בני ישראל מזלזלים בהם; ולכן בא הקב"ה וייחס את פינחס אחר אהרן הכהן⁵, כמו שכתוב בריש פרשתנו „פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן“, ואף את ייחוסו של ירמי' מפרט הכתוב –

(1) ראה לקו"ש חלק ט' ע' 61 ובהערות שם.

(2) טור או"ח סתכ"ח.

(2*) ירמי' בתחילתו.

(3) להעיר דלמ"ד לא נתכהן פנחס עד שהרגו לומרי (זבחים קא, ב) – בהתחלת פרשתנו מסופר איך נתכהן פנחס.

(4) פסיקתא דר"כ (באבער) פי"ג.* יל"ש ירמי' רמז רנז.

(5) ראה ג"כ ספרי ט"פ בלק. סנהדרין פב,

ב. במדב"ר פכ"א, ג. תנחומא ופרש"י ריש פרשתנו. ועוד.

(6) א, ה ואילך.

(* שם „נכרי“ וראה הערות המו"ל שם.

ואינו מובן: במה שייכת לענין ה"פורענותא" הקדמה זו אודות הדרך שבה נעשה ירמי' לנביא?
 ג. השייכות והדמיון הכללי בין ענינו של פינחס לענינו של ירמי':
 בימי שניהם הי' זמן שבו היו בני ישראל מצויים בשפל המצב (ברוחניות) — במעשה פינחס אירע החטא ד"בנות מואב" ו"בעל פעור", ובימי ירמי' חיו "נביאי הבעל"⁸ וכו', וכמסופר בפרטיות נבואת ירמי' אודות מצב בני ישראל באותה העת —

וכל אחד מהם עורר אז את בני ישראל לתשובה: ירמי' באמצעות דברי מוסר, ופינחס — עי"ז שהרג את זמרי באופן אשר "ראו כולם שלא לחנם הרגם"⁹, ודבר זה הביא את בני ישראל לתשובה.¹⁰

ד. לענין החילוק בין נבואת ישעי' ונבואת ירמי' איתא בגמרא¹⁵: "ירמי' כולי' חורבנא . . וישעי' כולי' נחמתא". נבואת ירמי' עוסקת בחורבן בית המקדש ובגלות, ואילו נבואת ישעי' — בענין (הישועה, ועל ידה) הנחמה. והדבר אף מרומז בשמותיהם¹⁶: ישעי' הוא מלשון ישועה¹⁷, וירמי' — כולל

ולא שזה לבדו אינו מספיק, לפי שענין זה — לעורר את בני ישראל הנמצאים בשפל המצב לתשובה — אינו מיוחד לפינחס וירמי' דוקא, ומצינו כן אצל כמה וכמה ראשי ורועי ישראל, ובפרט אצל נביאים,

כי אם — הצד השווה הוא באופן המיוחד שבו הביאו הם את בני ישראל לתשובה.
 12 אלשיך, אוה"ח ועוד. זהר פרשתנו רלו, א.
 13 ראה מפרשים הנ"ל, דקידש ש"ש ברבים, בתוך קהל כו'.
 14 פסוק יג.
 15 ב"ב יד, ב.
 16 ראה זהר ר"פ תצוה (קעט, סע"ב): ועל דא שמהן דתריין נביאין אלין . . בגין דשמא גרים כו', עיי"ש.
 17 פרש"י ומצו"ד ישעי' מט, א. ובזהר שם: ישעי' שמא גרים לפורקנא. וראה שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר שהובאה לקמן בפנים, דישעי' ישע

והדמיון הכללי בין ענינו של פינחס לענינו של ירמי':
 בימי שניהם הי' זמן שבו היו בני ישראל מצויים בשפל המצב (ברוחניות) — במעשה פינחס אירע החטא ד"בנות מואב" ו"בעל פעור", ובימי ירמי' חיו "נביאי הבעל"⁸ וכו', וכמסופר בפרטיות נבואת ירמי' אודות מצב בני ישראל באותה העת —

וכל אחד מהם עורר אז את בני ישראל לתשובה: ירמי' באמצעות דברי מוסר, ופינחס — עי"ז שהרג את זמרי באופן אשר "ראו כולם שלא לחנם הרגם"⁹, ודבר זה הביא את בני ישראל לתשובה.¹⁰

וכל אחד מהם עורר אז את בני ישראל לתשובה: ירמי' באמצעות דברי מוסר, ופינחס — עי"ז שהרג את זמרי באופן אשר "ראו כולם שלא לחנם הרגם"⁹, ודבר זה הביא את בני ישראל לתשובה.¹⁰

[ובזה מובנת הדגשת הכתוב¹¹

7 בלק כה, א ואילך.
 8 ירמי' ב, ת. וראה שם, כג: "ראי דרכך בגיא", ובפרש"י: מה עשית מול בית פעור ועד עתה כו'.

9 פרש"י ס"פ בלק. וראה פדר"א פמ"ז.
 10 שלכן ההפטורה דפ' פינחס (כשקורין אותה לפני "תלתא דפורענותא" — שאז ההפטורה היא "מענין הפרשיות") היא המשך הסיפור דאליהו בהר הכרמל (מ"א יח, מז ואילך) — שזהו [לא רק מפני שה"קנאות" דאליהו (קנא קנאתי לה' גו"י" — שם יט, י. שם יד) היא עי"ד הקנאות דפינחס, כ"א גם] לפי שהקנאות דאליהו גרמה לתשובת בני" — "וירא כל העם גו' ויאמרו ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים" (שם יח, לט. וראה אוה"ת ע"פ"ה (ובארוכה — לקו"ש ח"א ע' 186) שב' פעמים "ה' הוא האלקים" הו"ע התשובה, כפלים לתושי"). ראה פדר"א שם: חשב הקב"ה שמו של פינחס בשמו של אליהו . . שעשה שישאל יעשו תשובה כו'.
 11 ריש פרשתנו.

(„גילויים“) – הנבואות אודות הגאולה²² שתבוא ע"י תשובת בני ישראל.

משא"כ ירמי' פעל התעוררות בבני ישראל באופן של דחי' והסתר – ע"י תיאור החורבן שיבוא אם לא יחזרו בתשובה.

וזהו השייכות בין ירמי' ופינחס – שאף פינחס, כירמי', פעל הכפרה בבני ישראל באופן של „דחי' והסתר“ (ולא באופן ד„גילויים“), כדלקמן.

ה. ויובן בהקדים הביאור בדברי הקב"ה, שכיון שפינחס „השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי“, על כן יתן לו הקב"ה את השכר ד„בריתי שלום. והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם גו“.

מלשון הפסוק משמע, שעיקר הטעם שזכה לשכר ד„בריתי שלום“, הוא לפי ש„השיב את חמתי מעל בני ישראל גו' ולא כליתי את בני ישראל גו“; ואילו „בקנאו את קנאתי בתוכם“ אינו אלא פרט ומאמר המוסגר, המתאר את האמצעי, כיצד פעל פינחס את ענין „השיב את חמתי גו“ –

ואינו מובן: ענין „השיב את חמתי מעל בני ישראל גו' ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי“ מצינו גם לגבי

בתוכו אותיות מר (מלשון מרירות), או בלשון חז"ל¹⁸: „ולמה נקרא שמו ירמי' שבימיו נעשה ירושלים אירמיאה“ (חורבה¹⁹).

והחילוק הנ"ל בנבואתם קשור לזמן שבו נאמרה נבואתם – ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁰: „ירמי' חי בזמן של דחי' והסתר²¹ ואילו ישעי' חי בזמן של גילויים“, ומשום כך, נבואת ירמי' היא באופן של „דחי' והסתר“ – „חורבנא“, ונבואת ישעי' היא אודות „גילויים“ – „נחמתא“ וגאולה.

והגם שנבואת ישעי' כוללת אף היא ריבוי דברי תוכחה לבני ישראל על חטאייהם, כפי שאנו רואים בכמה וכמה קאפיטלאך, עד אשר מבין תלתא דפורענותא, החמורה ביותר²¹ היא „חזון ישעי“ – אעפ"כ היא מכונה „כולי“ נחמתא, מפני שתוכחתו הביאה לתיקון ותשובה ע"י דברי „נחמתא“

י"ה, שע"ה נהורין] וברשימות הצ"צ לאיכה (ע' 28. אוה"ת נ"ך כרך ב' ר"ע א"נט) „ישעי' מלשון וישע ה' כו"ל]. ובגאון ס"ג: ישועה הוא מלשון וישע ה'.

(18) קה"ר בתחילתו. ובפסיקתא דר"כ ויל"ש שם: שבימיו נעשה ביהמ"ק אירימון. ושם לפני: ירמי' ירם י"ה [הובא בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר שם].

(19) מ"כ לקה"ר שם.

(20) שיחת י"ג תמוז תש"ג (סה"ש תש"ג ר"ע 140).

(21) להעיר ממרו"ל (יל"ש ירמי' רמז רסב) „ירמי' ה' מתנבא בשוקים“.

(21*) מתאים לזמנה – תמיד משנכנס אב וסמוכה ליום התענית.

(* בפסיקתא שם: „רס“. וראה הערות המו"ל שם.

(22) ולהעיר דגם הענינים שבנבואת ישעי' שלכאורה אינם ישועה – הם גבורות מנותקות (קה"י ע' ישעי' ובארוכה – ראה רד"ה ציון במשפט תשל"ה (סה"מ מלוקט ח"א ע' קנא)). ועפ"ז מתורץ בפשטות הלשון „כולי“ נחמתא (אבל בחדא"ג ב"ב שם: כולי' נחמתא לאו דוקא. ועפ"ז מתורץ בפשטות הא דחזון ישעי' היא מג' דפורענותא).

נא מספרך אשר כתבת²⁷ – מסירות נפש מצד הנשמה²⁸. ואילו אצל פינחס היתה מסירות נפש כפשוטה, בהעמידו את גופו בסכנה ממש; וכמובא בדברי חז"ל²⁹ שביקשו שבט שמעון להרגו וניצל בדרך נס.

מובן ופשוט, שמה שלא מצינו אצל משה ענין של מסירות נפש בגופו, אין פירושו ח"ו שלא ה' משה נכון לזה – ודאי שאילו נדרשה מסירות נפש בפועל, ה' משה רבינו עושה כן – אלא טעם הדבר הוא שלא זו היתה מהות עבודתו.

ז. נקודת הביאור בהפרש שבין עבודת משה³⁰ לעבודת פינחס³¹:

עבודת משה היתה בדרך „מלמעלה למטה” – מצד גילוי אור; ואילו עבודת פינחס היתה בדרך „מלמטה למעלה” – זיכוך „מטה” והעלאתו „למעלה”.

346

ולכן ענינו של משה ה' (בעיקר) – „משה קיבל (מלמעלה למטה) תורה מסיני ומסרה”³² לתלמידיו, לימוד תורה עם בני ישראל, והתורה מגינה מפני ענינים בלתי רצויים באופן

משה רבינו; ולא פעם אחת בלבד, כי אם כמה פעמים²³, כמסופר בכתוב²⁴ – וא"כ מהו החידוש גבי פינחס, שדוקא הוא זכה לשכר זה ד„בריתי שלום” על כך?

יתירה מזו: לא זו בלבד שלא מצינו אצל משה שכר זה ד„בריתי שלום” . . לו ולזרעו אחריו, אלא אדרבה, מצינו דוקא שהקב"ה נמנע מלתת לו אופן זה של שכר – כביאור חז"ל²⁵ על המסופר להלן בפרשה²⁶, שבבקשת משה מהקב"ה „יפקוד ה' גוי איש על העדה”, היתה כוונתו „שיירשו בני את כבודי” – והקב"ה לא הסכים על ידו, ואמר „קח לך את יהושע בן נון גוי”, היינו שגדולתו של משה לא עברה „לזרעו אחריו”.

ו. מהחילוקים שבין עבודת משה לעבודת פינחס:

(א) אצל משה, „השיב את חמתי” נפעל ע"י שהתפלל לקב"ה ותפילתו גרמה לביטול הגזירה מעל בני ישראל מלמעלה. משא"כ אצל פינחס ה' הדבר באופן כזה, שע"י עבודתו ד„בקנאו את קנאתי” – ובפרט ע"פ ההדגשה ד„קנאתי בתוכם” (כנ"ל ס"ג) – פעל אצל בני ישראל שיעשו תשובה ועי"ז „ויכפר על בני ישראל”.

(ב) משה התייצב למען בני ישראל עד למסירות נפשו²³ – „ואם אין מחני

27 תשא לב, לב.

28 להעיר מדרז"ל (ברכות לב, א. ועוד)

עיה"פ ויחל משה – אבל מובן שאי"ז מסנ"פ דגוף.

29 ראה ספרי ותנחומא ס"פ בלק. סנהדרין

פב, ב.

30 וגם מצ"ע: משה תיכף כשנולד, טוב

הוא" וגם „נתמלא הבית כולו אורה” (שמות ב,

ב. סוטה יב, א) וראה אוה"ת עה"פ; פנחס – לא

נתכהן עד שהרגו לזמרי (זבחים קא, ב).

31 בהבא לקמן – ראה סד"ה וידבר גו'

פינחס תרע"ה (בהמשך תער"ב חלק ב').

32 אבות בתחילתה.

23 ראה זהר פרשתנו רכ, א.

24 בחטא העגל – תשא לב, יא ואילך.

במתאוננים – בהעלותך יא, ב. במרגלים – שלח

יד, יג ואילך. וראה פרש"י קורח טז, ד.

25 תנחומא פרשתנו יא. במדבר"ר פכ"א, יד.

פרש"י עה"פ (ושם: גדולתי).

26 כז, טז ואילך.

(א) משה, ע"י תפילתו לקב"ה, פעל שהקב"ה יסיר את הגזירה מעל בני ישראל – בדרך מלמעלה למטה; ואילו פינחס פעל זאת ע"י עבודתו וע"י תשובת בני ישראל – בדרך מלמטה למעלה.

(ב) אצל משה מסירות הנפש היתה מצד הנשמה, ואילו אצל פינחס – מצד הגוף [ולכן איתא בזהר³⁸ שפינחס תיקן את חטא נדב ואביהוא; לפי שתוכן חטאם הי' שעוררו בעצמם כליון של הנשמה לאלקות מבלי שיהי' לגופם חלק בדבר – „שריפת נשמה וגוף קיים“³⁹, וע"י מסירות הנפש של פינחס, שהיתה מצד הגוף, נתתקן חטאם⁴⁰].

ה. והנפקא מינה בין ב' אופני עבודה אלו – בתוצאתם:

כאשר העבודה היא בדרך מלמעלה למטה, מצד גילוי אור, אזי בשעת מעשה ה"מטה" אמנם מואר וממולא בגילוי האור, אבל כיון שה"מטה" גופא לא נזדכך, יתכן, שלאחר שייפסק הגילוי – יוותר ה"מטה" במעמדו ומצבו הקודם.

וזהו שמצינו במתן תורה, שאע"פ שפעל אצל בני ישראל ש"פסקה זוהמתן"⁴¹, הנה גם לאחרי זה הי'

ד"תורה אור"³³ – אור דוחה חושך: אור אלקי של התורה פועל (מלמעלה למטה) שהחושך נדחה „מאליו וממילא“³⁴; ואילו פינחס עורר אצל בני ישראל ע"י עבודתו תנועה של תשובה – שבירת החושך ועלי' וחזרה להשי"ת.

וכן הוא גם בנוגע לעבודתם עם עצמם – שאצל משה היתה העבודה מצד הנשמה³⁵, ואילו עבודתו של פינחס היתה מצד הגוף: כאשר העבודה היא מצד גילוי אור, הדבר נוגע (בעיקר) אל הנשמה (שהיא כלי ל"גילויים"), אבל אין הדבר חודר בגוף (ה"מטה")³⁶; ואף שגילוי הנשמה פועל גם על הגוף, אין זה באופן שהגוף מצד עצמו נעשה כלי לאור הנשמה;

ואילו העבודה בדרך מלמטה למעלה היא בעיקר מצד הגוף – התעסקות עם ה"מטה" לזככו ולהעלותו.

ובפרט זה ישנה שייכות נוספת בין פינחס לאליהו, כמאמר חז"ל³⁷ „פינחס הוא אליהו“, לפי שגם עבודת אליהו היתה בדרך מלמטה למעלה, וכידוע³⁵ שעבודת אליהו (בגימטריא נב) היא בירור וזיכוך הגוף (שם ב"ן).

וזהו הביאור בב' החילוקים הנ"ל בין עבודת משה לעבודת פינחס:

(38) פרשתנו ריו, א.

(39) סנהדרין נב, א וש"נ.

(40) ראה בכ"ז (נוסף להמשך תער"ב דלעיל הערה 31): אוה"ת אחרי (כרך ב' ע' תקמט ואילך). ד"ה וידבר גו' פינחס דשנות תרכ"ט, תרע"ג (בהמשך תער"ב חלק א').

(41) שבת קמו, רע"א. זח"א נב, ב. זח"ב קצג, ב.

(33) משלי ו, כג.

(34) לשון אדה"ז – תניא פי"ב.

(35) ראה (נוסף על הנסמך בהערה 31): המשך תרס"ו ס"ע קנח ואילך. ע' תקנח. ד"ה וה"ס תש"ח. ועוד.

(36) ראה לקו"ת ויקרא ב, ד. ועוד.

(37) נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1071 הערה 8. ח"ח ע' 170 הערה 59. וראה המשך תער"ב שם.

בדרך מלמעלה למטה לעבודה בדרך מלמטה למעלה:

העבודה בדרך מלמעלה למטה היא מצד גילוי אור („גילויים“), מצד הנשמה, ובכללות זוהי העבודה בזמן הבית („נחמתא“), כאשר האור אלקי מאיר בגילוי; ואילו העבודה בדרך מלמטה למעלה ענינה התעסקות ב„מטה“ גופא, ב„מקום“ של „דחי“ והסתר – אשר, בעבודתו הפרטית של האדם היא העבודה לברר ולזכך את הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, ובכללות הזמן הרי זו העבודה בזמן הגלות („חורבנא“), שלא להתפעל מהקשיים והנסיונות הבאים מצד חשך הגלות, ועד להפיכת החשך גופא לאור – „ולילה כיום יאיר“⁴⁶.

וזהו מה שפינחס וירמי' נולדו שניהם „משפחת נכרי“ ומשום כך היו בני ישראל מזולזלים בהם כו' (כנ"ל ס"א): בפרט זה באה לידי ביטוי הנקודה המשותפת של עבודתם בדרך מלמטה למעלה, הן בנוגע לעצמם⁴⁷ – בירור והעלאת ה„מטה“ שבהם („משפחת נכרי“), והן בנוגע לסביבתם ופעולתם בעולם⁴⁷, שמבלי הבט על ה„זלזול“ מצד בני ישראל, עוררו את בני ישראל עצמם לתשובה:

בהמשכה מלמעלה למטה, אין האור מגיע ופועל אלא ב„מטה“ כזה שאינו

מקום לחטא העגל, שעל ידו „חזרה וזהמתו“⁴².

אבל כאשר העבודה היא בדרך מלמטה למעלה, הרי ה„מטה“ גופא מזדכך ומתעלה, וזהו ענין של קיימא. ולכן הכפרה שפעל פינחס לא היתה רק לפי שעה, אלא היתה זו כפרה תמידית ודבר „נמשך“⁴³; וכדאיתא בספרי על הפסוק „ויכפר על בני ישראל“ – „שעד עכשיו לא זו אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים“⁴⁴.

וזהו הטעם שהשכר ד„בריתי שלום“ . . לו ולזרעו אחריו ניתן לפינחס דוקא – זכיון שענין זה שפינחס „השיב את חמתי גוי“, ה' באופן שאין בו שום הפסק, על כן ה' גם השכר מדה כנגד מדה, ש„בריתי שלום“ נמשך „לו ולזרעו אחריו“ ללא הפסק⁴⁵.

ט. ע"פ כל הנ"ל יובן גם הקשר בין פינחס וירמי': נתבאר לעיל (סעיף ד') בענין החילוק בין ישעי' לירמי', ש„ירמי' חי בזמן של דחי“ והסתר ואילו ישעי' חי בזמן של גילויים” – וזוהי סיבת החילוק בין העבודה

(42) זהר שם. וראה תניא ספלו. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקל ואילך.

(43) לשון הרגצובי – צפע"נ עה"ת ריש פרשתנו. וראה גם צפע"נ לסנהדרין פב, ב.

(44) ובסנהדרין שם: וראי' כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם.

ועיין תוד"ה מפני סוטה יד, א (וצע"ק שלא הובא וצויין בצפע"נ שם). אבל להעיר דשם – „קברו של משה“. ולהעיר ממשנת לעיל ע' 292 שמסנ"פ דפינחס היתה בכחו של משה שאמר „קריינא דאיגרתא כו“.

(45) ראה המשך תער"ב (דלעיל הערה 31), ד„בריתי שלום“ הו"ע „בריתי שלומי לא תמוט“.

שאינן למטה ממנו, שאף הוא יהי' כלי למעינות התורה ומצוות.

וזהו גם השייכות דענין הנ"ל ל"בין המצרים": המטרה שלשמה שלח הקב"ה את בני ישראל לגלות היא שבני ישראל יבררו את עניני הגלות, עד להפיכתם באופן של אתהפכא חשוכא לנהורא.

יא. אלא שעלול יהודי לטעון: כיצד יוכל להתגבר על זמן חשוך כל כך של "דחי' והסתר"? ובפרט כשתובעים ממנו שלא זו בלבד שלא יתפעל מהחושך וההעלם, אלא אדרבה, שיהפך את "בין המצרים" לזמן של ששון ושמחה!⁴⁸

349 והמענה לזה – מן ההפטרה (של השבת הראשונה ז"בין המצרים"), המקדימה לסיפור הפורענות את היחוס של ירמיהו⁴⁹ – בן חלקיהו מן הכהנים גו'; ואת סיפור התחלת נבואתו – כיצד התיירא תחילה להיות "נביא לגוים", ועל כך אמר לו הקב"ה "אל תירא מפניהם כי אתך אני גו'" – שה' עמו ונותן לו את כל הכחות הדרושים לפעול "על הגוים ועל הממלכות" ולהפכם;

וכן הוא גם אצל כל אחד ואחד בפרט, שמבלי הבט על גודל הסתר דומן הגלות, הנה מלמעלה נותנים לו את כל הכחות הדרושים להפוך את הסתר לאור.

יב. ידוע שירידת הנשמה למטה

היפך האור, אבל אם המטה שפל כל כך עד שהוא מנגד אל האור, אין ביכולת האור להגיע אליו ולפעול בו (מלבד – ע"י "שבירתו").

וע"י העלאה מלמטה למעלה, באופן שפועל זיכוך והעלאה במטה גופא, מבררים גם "מטה" כזה אשר "מזלזל" בקדושה, ואף חושך זה מתברר עד שנהפך לאור.

יוד. ההוראה מזה בעבודה בפועל:

יש מי שחיותם היא בעניני הנשמה – תורה ותפלה כו', אבל אינם מסורים לעבודה עם ה"מטה", שעניני הגוף יהיו חדרים בקדושה.

או באופן כללי יותר: מי שכלפי עצמו פועל בכל הענינים, לא רק בעניני הנשמה, אלא גם בעניני הגוף ואפילו בחלקו בעולם – ברם הוא נשאר בד' אמותיו הפרטיות, ועם הזולת וה"חוק" אינו מתעסק.

יש לדעת שסדר עבודה שכזה אינו תמיד בר קיימא. אמנם בשעה שהוא עוסק בעניני הנשמה הוא נמצא במעמד ומצב של רוממות, אבל אחר כך, כאשר הוא בא במגע עם עניני העולם, הרי לא זו בלבד שאינו מעלה אותם, אלא אדרבה, הם, ר"ל, פועלים בו ירידה והגשמה.

וכן הוא גם בנוגע לכללות ה"מטה" ו"חוק": בשעה שהוא נמצא בד' אמותיו הרי הוא בשלימות, אבל אם מזדמן לו מצב שבו הוא מוכרח לבוא במגע עם העולם, עם ה"חוק", עלול ה"חוק" להורידו ח"ו ממדרגתו.

ולכן הדרישה מיהודי היא, שיחד עם העבודה הפנימית בעניני הנשמה, יתעסק גם עם ה"חוק", עד לחוק

48) ראה הנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 253.

49) ועד"ז היחוס דפינחס – כנ"ל בתחילת השיחה.

ואף שבשעה שנולד בא מלאך, ומשכחו כל התורה כולה⁵⁵ – הרי זה רק בגלוי, ואילו בפנימיות היא נשאר אצלו, והדבר נותן לו כח שגם בהיותו למטה בעולם הזה יוכל ללמוד תורה כפי שלמדה „במעיי אמו“⁵⁶.

טוענת הנשמה – „לא ידעתי דבר כי נער אנכי“: הן אמת שבפנימיות יש בידו „כל התורה כולה“, אבל בגילוי – „נער אנכי“. ובשלמא בנוגע לעניני הנשמה, הפנימיות שלו, יש לו די כוחות פנימיים כדי לא להתפעל מהעולם וללמוד תורה וכו'; אבל בכל הנוגע לתפקידו להיות „נביא לגוים“ („דבר“) – הפיכת הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם – הרי „נער אנכי“!

על כך משיב הקב"ה – „אל תאמר נער אנכי כי על כל אשר אשלחך תלך גו' אל תירא מפניהם כי אתך אני גו'“: לא זו בלבד שיש לאדם חלק אלקה ממעל ממש, ולא זו בלבד שבידו הכח הבא מכך ש„במעיי אמו“ למדו עמו „כל התורה כולה“ – כי אם גם לאחור מכו, בהיותו למטה, בשעה שהנשמה נמצאת כבר בגוף ובזמן הגלות, נותנים לו כחות מלמעלה („אתך אני“) כדי שיוכל למלא את השליחות „על כל אשר אשלחך“, לפעול ב„גוים“ וב„ממלכות“; ובב' הקוין: הן ב„סור מרע“ – „לנתוש ולנתוץ להאביד ולהרוס“, והן ב„ועשה טוב“ – „לבנות ולנטוע“.

ויתירה מזו, לכך נוספת אף האזהרה „אל תחת מפניהם פן אחיתך

היא „בחי' גלות ממש“⁵⁰. וככל הדברים האלה, כן הוא בכל אחד בפרט, ב„עולם קטן“ זה האדם⁵¹:

בשעה שנשמה יורדת אל „תלתא דפורענותא“ – אל ג' עולמות ביי"ע, אשר ראשית מציאות הרע היא כבר בעולם הבריאה⁵² – אזי נופלת על הנשמה אימה ופחד, כיצד זה תוכל לבצע את תפקידה ועבודתה בתוך הגלות והעולם.

ועל כך באה ההוראה לנשמה תיכף בתחילת ירידתה – בהפטרה הראשונה של „תלתא דפורענותא“ – „בטרם אצרך בבטן ידעתיך וברם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך“: אל לך להתיירא משליחותך להיות „נביא לגוים“ – מן העבודה לברר את „הגוי אשר בקרבך“, את הגוף ונפש הבהמית וחלקך בעולם – שכן:

(א) „בטרם אצרך בבטן ידעתיך“ – יש בך נשמה קדושה, חלק אלקה ממעל ממש⁵³, ששרשה נעלה יותר ממקור הירידה („בטרם אצרך“⁵⁴ גו' ידעתיך);

(ב) „בטרם תצא מרחם הקדשתיך“ – לא זו בלבד שיש בך נשמה קדושה, אלא „הקדשתיך“: מכינים אותך „במעיי אמו“ („בטרם תצא מרחם“), „מלמדין אותו כל התורה כולה“⁵⁵.

(50) תניא פל"ז (מח, א).

(51) תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב). ויעוד.

(52) כי באצילות „לא יגורך רע“ (לקו"ת במדבר ג, סע"ג).

(53) תניא רפ"ב.

(54) ראה פס"ר פי שמעו (וימלך): עד שלא

בראתי את העולם כו' בטרם אצרך בבטן ואין טרם אלא עד שלא נברא העולם.

(55) נדה ל, ב.

(56) לקו"ת שלח מד, א. וראה בארוכה –

לקו"ש ח"ה ע' 13 ואילך.

וע"י העבודה באופן זה – נזכה בקרוב ממש, ש"פינחס זה אליהו" יבשר על ביאת המשיח, שיגאלנו בגאולה האמיתית והשלימה⁵⁸.

(משיחת ש"פ פינחס תשכ"א)

לפניהם⁵⁷: אל תעלה בדעתך, שתוכל להסתפק בהצלת עצמך – אני את נפשי הצלתי, ואילו עם ה"עולם" לא תתעסק בטענה אשר "נער אנכי". כיון שנמצא הנך בגוף ונפש הבהמית בעולם הזה הגשמי, הנה מצב העולם נוגע לך. ובאם רצונך להמנע ממצב של "אחתך לפניהם", הנה "אל תחת" – אל תתירא לעשות את העולם דירה לו ית'.

(57) ירמ' א, יז.

(58) שתהי' גאולה נצחית שאין אחרי' גלות. ועפמשנ"ת לעיל (ס"ח) מובנת השייכות לאליהו דוקא (משא"כ הגאולה ממצרים שע"י משה – כנ"ל שם).

